

Surveying the Curriculum Syllabus in the Technician courses of Librarianship and Information Sciences in Higher Education of Iran

بررسی سرفصل برنامه تحصیلی دوره کاردانی رشته کتابداری و اطلاع رسانی در آموزش عالی ایران

Maria Nasiri M.A, Mohammad Hosseinpour.,
Abdulhamid Moarefzadeh., Abdulhamid
Moarefzadeh

¹Instructor in Islamic Azad University of Masjed Soleiman

²Assistant Professor in Islamic Azad University of Khuzestan Branch

³Assistant Professor in Ahvaz University

ماریا نصیری، محمد حسین پور، عبدالحمید معرف زاده
¹مربی دانشگاه آزاد اسلامی واحد مسجد سلیمان
²استادیار دانشگاه آزاد اسلامی علوم و تحقیقات خوزستان
³استادیار دانشگاه شهید چمران اهواز

Abstract

The aim of this study is the survey of the curriculum syllabus in the technician courses of librarianship and information sciences in higher education of Iran from the viewpoint of university instructors, students of last semester, postgraduates and their masters. Statistical sampling includes 147 university instructors, students of last semester, postgraduates and their masters which are selected statistically, and four researcher-designed questionnaires are administered to the participants. The appropriate method of this research is survey, and descriptive statistics are used for data analysis. The findings of the study show that curriculum in the technician courses of librarianship requires to be reviewed. Therefore, adding Courses such as Introduction to Internet and Databases, Electronic Journals, Training (2), Librarianship Morality and Information Sciences as well as a change in the title and syllabus of some courses such as, Introduction to Congress and Dewey Classification, Collection (2), and integration of fundamental lessons of information sciences with library and librarianship, etc is effective to improve the curriculum in the technician courses of librarianship and information sciences.

Keywords: Higher Education, Curriculum, Librarianship Technician, Librarianship

چکیده

هدف پژوهش حاضر، بررسی دیدگاه استادان، دانشجویان نیمسال آخر، دانش‌آموختگان و کارفرمایان آنها به سرفصل برنامه‌ی تحصیلی دوره‌ی کاردانی رشته‌ی کتابداری و اطلاع رسانی در آموزش عالی ایران است. نمونه‌ی آماری این پژوهش ۱۴۷ نفر از استادان، دانشجویان نیمسال آخر، دانش‌آموختگان و کارفرمایان این رشته را در بر می‌گیرد که به صورت سر شماری انتخاب شده‌اند و چهار پرسشنامه‌ی محقق ساخته روی آنها به اجرا درآمده است. روش مناسب این تحقیق پیمایشی بوده، از آمار توصیفی استفاده شده است. نتایج بررسی نشان می‌دهد که برنامه‌ی درسی کاردانی رشته‌ی کتابداری نیاز به بازنگری کامل دارد. اضافه کردن دروس آشنایی با اینترنت و پایگاه‌های اطلاعاتی، مجلات الکترونیکی، کارآموزی (۲)، اخلاق کتابداری و اطلاع رسانی و تغییر در عنوان و سرفصل برخی دروس از جمله: آشنایی با رده بندی دیویی و کنگره، مجموعه سازی (۲) و ادغام دروس مبانی اطلاع رسانی و کتابخانه و کتابداری و... در بهبود برنامه‌ی آموزشی دوره‌ی کاردانی رشته‌ی کتابداری و اطلاع رسانی مؤثر است.

واژگان کلیدی: آموزش عالی، برنامه‌ی درسی، کاردانی کتابداری، کتابداری، خوزستان

مقدمه

اطلاع‌رسانی شهر اهواز را مورد بررسی قرار دادند، آنها نتیجه گرفتند که دانشجویان رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی به مرور زمان به علت ضعف مهارت در استفاده از فناوری نوین جای خود را به متخصصان کامپیوتر می‌دهند. لذا، برای جلوگیری از این کار باید در برنامه درسی این رشته تجدید نظر شود. همچنین تحقیقی با عنوان برنامه جدید کارشناسی ارشد علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی را مورد صورت گرفت و به این نتیجه رسید که تغییر در محتوای آموزشی، تغییر در منابع آموزشی و تغییر در کمیت و کیفیت دانش و مهارت‌های مدرسان کتابداری ضرورت دارد (فتاحی، ۱۳۸۳).

جعفرنژاد (۱۳۷۸)، در بررسی امکانات موجود گروه‌های کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه‌های ایران، برای آموزش تکنولوژی اطلاعات به دانشجویان کتابداری پی برد که به طور کلی گروه‌ها کمتر از ۵۰ درصد از امکانات تکنولوژی اطلاعات را در اختیار دارند. پیرامون تدوین برنامه راهبردی برای گروه آموزشی کتابداری و اطلاع‌رسانی (شناسایی مسائل، عوامل مطرح و مدل پیشنهادی)، پژوهشی در دانشگاه فردوسی مشهد انجام شد. نتایج آن نشان داد که برنامه درسی گروه آموزشی کتابداری باید در راستای برنامه راهبردی رشته باشد تا نیروی توانمند و آگاه متناسب با نیازهای فردی و اجتماعی تربیت شوند (پریخ و ارسطوزاده، ۱۳۸۸).

اکنون، اقتصاد اطلاعات نیز در برنامه درسی کتابداری و اطلاع‌رسانی جایگاه مهمی دارد. ولی بررسی‌ها نشان داد تنها ۶/۵ درصد دپارتمان‌های آموزشی دنیا درس اقتصاد اطلاعات را در برنامه درسی خود گنجانده‌اند. این به معنی گرایش روزافزون بخش آموزشی به مباحث فناورانه و دور شدن از وجوه انسانی و اجتماعی حرفه است. در حالی که، جریان توسعه ناگزیر به پذیرش اقتصاد اطلاعات در برنامه درسی کتابداری است (علی‌محمدی، ۱۳۸۶).

به نظر متخصصان برنامه درسی دانشگاهی به جز تجدید در عناوین دروس، تغییر در نوع دروس نیز در بهبود و به‌نگام کردن رشته‌ی تحصیلی ضرورت دارد. عارفی و همکاران (۱۳۸۷) در پژوهشی به بررسی ضرورت و راهکارهای بهبود برنامه درسی دروس عمومی دوره کارشناسی از دیدگاه

امروزه به دنبال راه‌یابی رایانه به کتابخانه‌ها و ظهور فناوری‌های نوین اطلاعات و ارتباطات، آموزش کتابداری دستخوش تغییراتی شده است. توسعه سریع فناوری‌ها همراه با پیدایش مفاهیم تازه و در پی آن تحولات اقتصادی و اجتماعی و تجانس برخی از آنها به حرفه کتابداری ضرورت توجه به محتوای و سرفصل دروس این رشته را بیش از پیش نمایان کرده است.

مهرداد (۱۳۸۸) تغییرات ایجاد شده از طریق فناوری فضای کاری کتابداران و اطلاع‌رسانان این نکته را آشکار می‌کند که دانشجویان علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی، برای ورود موفقیت‌آمیز به بازار کار، باید دارای مهارت‌های مختلفی از جمله مهارت‌های آکادمیک، مهارت‌های علمی، مهارت‌های مدیریت، مهارت‌های کار تیمی و گروهی باشند که با استفاده از برنامه‌های دزسی بین رشته می‌توانند بدان دست یافت. بدین منظور اگر دانشکده‌های کتابداری و اطلاع‌رسانی تدریس دروس اصلی را هم‌زمان با توسعه و بازنگری برنامه درسی به منظور همگام شدن با پویایی فناوری اطلاعات و ارتباطات مورد نیاز کشور ادامه دهند، دانش‌آموختگان با توانایی‌های اساسی لازم وارد بازار کار می‌شوند (بیگوم و بهری Begum & Bahri, 2000). کتابداران علاوه بر مهارت در حرفه باید بیاموزند که چگونه مهارت‌های خود را در محیط‌های تجاری به کار گیرند. همچنین، آنان به دلیل پیش‌زمینه‌ای که در علوم اجتماعی و انسانی دارند، باید ارتباط قوی‌تری در مقایسه با سایر گروه‌ها با محیط پیرامون داشته باشند (لی Lai, 2005).

به زعم میرزا بیگی، خررازی و موسوی (۱۳۸۸) برای رفع نیازهای شناختی یادگیرندگان در سطح دروس نظری دانشگاهی به ویژه علوم انسانی، باید از محتوای الکترونیکی استفاده کرد. بنابراین، طراحی برنامه درسی دانشگاه مجازی برای عصر اطلاعات و تسهیل یادگیری دانشجویان ضرورت دارد (سراجی و همکاران، ۱۳۸۶).

کوچک و سمیری زاده (۱۳۸۳) در پژوهشی میزان به کارگیری فناوری نوین اطلاعاتی در برنامه درسی دانشجویان مقاطع کارشناسی و کارشناسی ارشد کتابداری و

تکراری بودن برخی از دروس و در نهایت نادرست بودن نحوه ارزشیابی از آموخته‌های دانشجویان است. حیاتی (۱۳۷۵) هم با بررسی نظرات دانشجویان و مدرسان دروس عملی کتابداری در باره کمیت و کیفیت دروس عملی (کارورزی، مجموعه سازی، آماده سازی و تنظیم موارد، مرجع) در مقطع کارشناسی کتابداری در دانشگاه‌های دولتی مادر (اصفهان، تبریز، تهران، شیراز، اهواز و مشهد) به این نتیجه رسید که از نظر کمیت اعضای هیأت علمی دانشگاه‌ها در حد متوسط هستند. میان تعداد

دانشجویان و اعضای هیأت علمی دانشگاه شهید بهشتی پرداختند. نتایج بررسی آنان نشان داد که وجود دروس عمومی در برنامه درسی دانشگاه‌ها ضروری است. ولی موضوع و محتوای آن نیاز به تجدید نظر دارد. در تحقیقی دیگر برنامه درسی مقطع کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع رسانی پزشکی مورد بررسی قرار گرفت و نتایج نشان داد که مباحث اصلی و فرعی کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع رسانی پزشکی متوازن و متناسب نیستند و ادغام و اضافه کردن دروس این رشته ضرورت است (مختاری، ۱۳۸۴).

جدول ۱- جامعه‌ی آماری مورد مطالعه

ردیف	جامعه‌ی مورد مطالعه	حجم جامعه آماری	حجم نمونه‌ی مورد مطالعه (سرشماری)	حجم شرکت کنندگان در پژوهش
۱	استادان کتابداری	۷	۷	۵
۲	دانشجویان نیمسال آخر	۵۵	۵۵	۵۲
۳	دانش آموختگان کاردانی کتابداری	۷۵	۷۵	۶۸
۴	کارفرمایان دانش آموختگان	۲۶	۲۶	۲۲

جدول ۲- پرسشنامه‌های محقق ساخته

ردیف	نوع پرسشنامه	تعداد گویه پرسشنامه	پاسخ دهندگان
۱	محقق ساخته	۳۸	استادان
۲	محقق ساخته	۳۸	دانشجویان نیمسال آخر
۳	محقق ساخته	۲۲	دانش آموختگان
۴	محقق ساخته	۹	کارفرمایان دانش آموختگان

دانشجویان اختصاص یافته به هر استاد در دروس عملی و کیفیت یادگیری دانشجویان رابطه معکوس وجود دارد. روش‌های تدریس کتابداری نیز نیاز به تجدید نظر دارد، زیرا روش‌های تدریس کتابداری در حال حاضر انتقال صرف اطلاعات است و به صورت سخنرانی ارائه می‌گردد که منجر به حفظ طوطی‌وار، ایجاد ملال و فراموشی در دانشجویان می‌شود (حسینی خواه (۱۳۸۳)).

بررسی وضعیت برنامه درسی رشته پیش گفته و ارائه راهکارهای احتمالی آن براساس دیدگاه استادان، دانشجویان نیمسال آخر، دانش آموختگان و کارفرمایان دانش آموختگان هدف اصلی این پژوهش است.

رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی به سبب ماهیتش جنبه نظری، عملی و کاربردی دارد. کلهری (۱۳۸۰) در پایان‌نامه کارشناسی ارشد خود به انطباق سرفصل‌های علوم کتابداری و اطلاع رسانی مقطع کارشناسی مصوب وزارت علوم و تحقیقات و فناوری پرداخت. نتایج آن نشان داد که مواد درسی بیشتر نظری است و پیشنهاد می‌کند که سرفصل‌های دروس باید مورد تجدید نظر قرار گرفته، بیشتر بر جنبه کاربردی و عملی رشته تأکید گردد. همین‌طور، فرجی (۱۳۷۵) با بررسی وضعیت آموزش کتابداری در ایران با تأکید بر مراکز آموزش مستقر در تهران به این نتیجه که بازده دروس کم بوده و این مشکل تا حد زیادی ناشی از شیوه تدریس، شخصیت و آگاهی استادان، عدم وجود کتاب‌های تألیفی و تأکید زیاد بر جنبه نظری دروس،

پژوهش در برنامه‌ریزی درسی / ۸۰

جدول ۳- دیدگاه دانشجویان نیم‌سال آخر دوره کاردانی رشته کتابداری در مورد برنامه درسی رشته

ردیف	رشته	فرمانی	میان	پایه	زبان	تخصصی	تاریخ ادبیات جهان	تاریخ ادبیات ایران	تاریخ ادبیات غرب	تاریخ ادبیات شرق	تاریخ ادبیات اسلامی	تاریخ ادبیات فارسی	تاریخ ادبیات عربی	تاریخ ادبیات لاتین
۱	ارائه اطلاعات کتابداری	۵۰	۱	۵۰	۱	۵۰	۲۳	۱/۲	۳/۴۶	۵	۱	۵۰	۱/۳	۳/۳
۲	اطلاعات اجتماعی	۵۰	۱	۴۵	۱	۴۵	۲۴	۱/۳	۲/۸۲	۵	۱	۵۰	۱/۴	۳/۰
۳	کتابخانه و کتابداری	۵۱	۱	۴۴	۱	۴۴	۲۵	۱/۲	۳/۸	۵	۱	۵۱	۱/۴	۳/۰
۴	مبانی اطلاع رسانی	۵۱	۱	۴۹	۱	۴۹	۲۶	۱/۳	۳/۱	۵	۱	۵۱	۱/۴	۳/۲
۵	مجموعه سازی ۱	۵۱	۱	۴۵	۱	۴۵	۲۷	۱/۳۰	۳/۶	۵	۱	۵۱	۱/۳	۳/۱
۶	مجموعه سازی ۲	۴۱	۱	۵۲	۱	۵۲	۲۸	۱/۲	۳/۲	۵	۱	۴۱	۱	۲/۸
۷	اصول و مبانی مدیریت کتابخانه	۴۶	۱	۴۷	۱	۴۷	۲۹	۱/۲	۳/۴	۵	۱	۴۶	۱/۳	۲/۹
۸	آشنایی با نرم افزارهای کتابخانه	۴۵	۱	۵۰	۱	۵۰	۳۰	۱/۴	۲/۸	۵	۱	۴۵	۱/۳	۲/۹
۹	رده بندی ایدیی	۴۷	۱	۲۸	۱	۲۸	۳۱	۱/۳	۳/۴	۵	۱	۴۷	۰/۷	۱/۶
۱۰	آشنایی با چاپ و نشر	۵۲	۱	۵۰	۱	۵۰	۳۲	۱/۴	۳/۴	۵	۱	۵۲	۱/۴	۳/۰
۱۱	ماشین نویسی و حروفچینی رایانه‌ای فارسی و لاتین	۵۱	۱	۴۹	۱	۴۹	۳۳	۱/۴	۲/۷	۵	۱	۵۱	۱/۳	۳/۰
۱۲	ریاضیات پایه و مقدمات آمار	۴۶	۱	۵۰	۱	۵۰	۳۴	۱/۴	۲/۵۹	۵	۱	۴۶	۱/۳	۳/۱
۱۳	مواد و خدمات کتابخانه برای کودکان و نوجوانان	۴۸	۱	۴۷	۱	۴۷	۳۵	۱/۲	۳/۲	۵	۱	۴۸	۱/۳	۲/۹
۱۴	مواد و خدمات کتابخانه برای بزرگسالان نوسواد	۴۴	۱	۴۹	۱	۴۹	۳۶	۱/۱	۳/۳	۵	۱	۴۴	۱/۲	۳/۱
۱۵	مرجع شناسی عمومی فارسی و عربی	۴۸	۱	۳۶	۱	۳۶	۳۷	۱/۲	۳/۶	۵	۱	۴۸	۰/۵	۱/۴
۱۶	مرجع شناسی لاتین	۴۸	۱	۴۳	۱	۴۳	۳۸	۱/۲	۳/۶	۵	۱	۴۸	۰/۵	۱/۴
۱۷	مواد و تجهیزات دیداری و شنیداری	۴۶	۱	۵۲	۱	۵۲	۳۹	۱/۲	۳/۳	۵	۱	۴۶	۰/۸	۳/۲
۱۸	فهرست نویسی	۵۲	۱	۵۲	۱	۵۲	۴۰	۱	۳/۹	۵	۱	۵۲	۰/۹	۳/۴
۱۹	تاریخ ادبیات ایران	۵۱	۱	۵۲	۱	۵۲	۴۱	۱/۳	۳/۲	۵	۱	۵۱	۰/۸	۲/۹
۲۰	آشنایی با کامپیوتر و کاربرد آن	۴۶	۱	۵۲	۱	۵۲	۴۲	۱/۴	۲/۸	۵	۱	۴۶	۰/۸	۲/۳
۲۱	زبان عمومی انگلیسی	۵۰	۱	۵۲	۱	۵۲	۴۳	۱/۴	۳/۳	۵	۱	۵۰	۰/۹	۳
۲۲	زبان تخصصی (۱)	۵۰	۱	۵۰	۱	۵۰	۴۴	۱/۳	۳/۳	۵	۱	۵۰		

در این تحقیق استادان، دانشجویان نیم‌سال آخر، دانش‌آموختگان و کارفرمایان دوره کاردانی رشته کتابداری به طور جداگانه مورد مطالعه قرار گرفتند. به منظور مطالعه زیر جامعه چهارگانه مذکور، از روش سرشماری استفاده شده است که شرح آن بدین قرار است:

روش پژوهش

پژوهش با توجه به هدف کاربردی و ماهیتش، پیمایشی است. جامعه آماری این پژوهش همه استادان، دانشجویان نیم‌سال آخر، دانش‌آموختگان و کارفرمایان دانش‌آموختگان دوره کاردانی رشته کتابداری دانشگاه‌های مستقر در استان خوزستان است.

جدول ۴- دیدگاه دانشجویان نیمسال آخر دوره کاردانی رشته کتابداری در مورد برنامه درسی رشته

ردیف	عنوان درس	نظرات مثبت	نظرات منفی	میانگین	تعداد	نظرات مثبت	نظرات منفی	میانگین	تعداد
۱	ارائه اطلاعات کتابداری	۵۰	۱	۵۰	۲۳	۳/۴۶	۱/۲	۲۳	۱/۳
۲	اطلاعات اجتماعی	۵۰	۱	۴۵	۲۴	۲/۸۲	۱/۳	۲۴	۱/۴
۳	کتابخانه و کتابداری	۵۱	۱	۴۴	۲۵	۳/۸	۱/۲	۲۵	۱/۴
۴	مبانی اطلاع رسانی	۵۱	۱	۴۹	۲۶	۳/۱	۱/۳	۲۶	۱/۴
۵	مجموعه سازی ۱	۵۱	۱	۴۵	۲۷	۳/۶	۱/۳۰	۲۷	۱/۳
۶	مجموعه سازی ۲	۴۱	۱	۵۲	۲۸	۳/۲	۱/۲	۲۸	۱
۷	اصول و مبانی مدیریت کتابخانه	۴۶	۱	۴۷	۲۹	۳/۴	۱/۲	۲۹	۱/۳
۸	آشنایی با نرم افزارهای کتابخانه	۴۵	۱	۵۰	۳۰	۲/۸	۱/۴	۳۰	۱/۳
۹	رده بندی ایدیی	۴۷	۱	۲۸	۳۱	۳/۴	۱/۳	۳۱	۰/۷
۱۰	آشنایی با چاپ و نشر	۵۲	۱	۵۰	۳۲	۳/۴	۱/۴	۳۲	۱/۴
۱۱	ماتین نویسی و حروفچینی رایانه ای فارسی و لاتین	۵۱	۱	۴۹	۳۳	۲/۷	۱/۴	۳۳	۱/۳
۱۲	ریاضیات پایه و مقدمات آمار	۴۶	۱	۵۰	۳۴	۲/۵۹	۱/۴	۳۴	۱/۳
۱۳	مواد و خدمات کتابخانه برای کودکان و نوجوانان	۴۸	۱	۴۷	۳۵	۳/۲	۱/۲	۳۵	۱/۳
۱۴	مواد و خدمات کتابخانه برای بزرگسالان نوسود	۴۴	۱	۴۹	۳۶	۳/۳	۱/۱	۳۶	۱/۲
۱۵	مرجع شناسی عمومی فارسی و عربی	۴۸	۱	۳۶	۳۷	۳/۶	۱/۲	۳۷	۰/۵
۱۶	مرجع شناسی لاتین	۴۸	۱	۴۳	۳۸	۳/۶	۱/۲	۳۸	۰/۵
۱۷	مواد و تجهیزات دیداری و شنیداری	۴۶	۱	۵۲	۳۹	۳/۳	۱/۲	۳۹	۰/۸
۱۸	فهرست نویسی	۵۲	۱	۵۲	۴۰	۳/۹	۱	۴۰	۰/۹
۱۹	تاریخ ادبیات ایران	۵۱	۱	۵۲	۴۱	۳/۲	۱/۳	۴۱	۰/۸
۲۰	آشنایی با کامپیوتر و کاربرد آن	۴۶	۱	۵۲	۴۲	۲/۸	۱/۴	۴۲	۰/۸
۲۱	زبان عمومی انگلیسی	۵۰	۱	۵۲	۴۳	۳/۳	۱/۴	۴۳	۰/۹
۲۲	زبان تخصصی (۱)	۵۰	۱	۵۰	۴۴	۳/۳	۱/۳	۴۴	۰/۹

در دوره کارشناسی این رشته در واحدهای دانشگاهی پذیرفته شدند. لذا، ارتباط مستقیم پژوهشگر با آنان دشوار نبود. تعدادی محدودی هم که ادامه تحصیل نداده بودند. آدرس آنان از امور دانش آموختگان اخذ و از طریق پست نظرات آنان دریافت شد (۶۸ نفر).

د) کارفرمایان مسقیم دانش آموختگان دوره کاردانی رشته کتابداری: تعدادی از این افراد از طریق دانش آموختگان، همچنین رجوع پژوهشگر و همکاران به آنان مورد پرسش قرار گرفتند. لازم به ذکر است که تعداد زیادی از دانش آموختگان دوره کاردانی رشته کتابداری فاقد شغل یا در مشاغل دیگر مشغول به کار بودند. لذا، پژوهشگر و

الف) استادان دوره کاردانی رشته کتابداری: برای بررسی این زیرمجموعه از روش سرشماری استفاده شده است. اعضای هیأت علمی کاردانی استان ۷ نفر بودند که ۵ نفر آنان به پرسشنامه مورد نظر پاسخ دادند.

ب) دانشجویان نیمسال آخر دوره کاردانی رشته کتابداری: کلیه دانشجویان نیمسال آخر از طریق سرشماری انتخاب شدند (۵۲ نفر). (ج) دانش آموختگان دوره کاردانی رشته کتابداری: این زیر جامعه نیز به صورت سرشماری در نظر گرفته شد. دسترسی به این زیر جامعه بدین شکل بود که اکثر قریب به اتفاق دانش آموختگان کاردانی کتابداری

پژوهش در برنامه‌ریزی درسی / ۸۲

الف) در این پژوهش از چهار پرسشنامه محقق ساخته برای گردآوری داده‌ها از زیر جامعه‌های استادان، دانشجویان نیم‌سال آخر، دانش‌آموختگان و کارفرمایان دانش‌آموختگان استفا شد.

همکاران اغلب کارفرمایان دوره کارآموزی آنان را ملاک قضاوت قرارداده‌اند (۲۲ نفر). ابزار گردآوری اطلاعات شامل: جدول ۴- دیدگاه استادان گروه آموزشی دوره کاردانی رشته کتابداری در مورد برنامه درسی رشته

جدول ۵- دیدگاه دانش‌آموختگان دوره کاردانی رشته کتابداری نسبت به برنامه‌های درسی فعلی رشته

ردیف	گویه	فراوانی	کمینه	بیشینه	میانگین	انحراف معیار
۱	میزان رضایت از دانش کسب شده در دوره تحصیلی	۶۷	۱	۵	۳/۴۱	۱/۱۴
۲	میزان رضایت از بینش کسب شده در دوره تحصیلی	۶۵	۱	۵	۲/۷۲	۱/۳۵
۳	میزان رضایت از مهارت کسب شده در دوره تحصیلی	۶۸	۱	۵	۳/۷۲	۱/۰۶
۴	میزان استفاده از دروس دوره محیط کار	۶۲	۱	۵	۳/۳۷	۱/۲۷
۵	افزایش قدرت درک عمومی ناشی از تحصیلات دانشگاهی	۶۸	۱	۵	۳/۳۵	۱/۱۱
۶	افزایش تعهد و احساس مسئولیت تحصیلات دانشگاهی	۶۷	۱	۵	۳/۱۴	۰/۹۲
۷	میزان مطلوب بودن دروس عمومی	۶۵	۱	۵	۳/۲۴	۱/۳۱
۸	میزان مطلوب بودن دروس پایه	۶۸	۱	۵	۳/۴۷	۱/۰۴
۹	میزان مطلوب بودن دروس اصلی	۶۸	۱	۵	۳/۲۷	۱/۲۵
۱۰	میزان مطلوب بودن دروس تخصصی	۶۷	۱	۵	۳/۲۳	۱/۶۱
۱۱	تناسب میان دروس عملی و نظری	۶۸	۱	۵	۳/۶۱	۰/۹۶
۱۲	میزان کارایی دروس مجموعه سازی	۶۸	۲	۵	۳/۸۲	۱/۱۸
۱۳	میزان کارایی دروس فهرست نویسی	۶۸	۱	۵	۳/۶۹	۱/۳۰
۱۴	میزان کارایی دروس مرجع شناسی	۶۶	۱	۵	۳/۵۶	۱/۳۲
۱۵	میزان کارایی دروس ماشین نویسی (فارسی و لاتین)	۶۷	۱	۵	۳/۱۱	۱/۲۹
۱۶	میزان کارایی دروس مواد سمعی و بصری	۶۵	۱	۵	۳/۲۶	۱/۲۹
۱۷	میزان کارایی دروس مواد خدمات کتابخانه	۶۶	۱	۵	۳/۴۵	۱/۲۰
۱۸	میزان کارایی دروس درس کارورزی	۶۵	۱	۵	۳/۱۳	۱/۳۰
۱۹	میزان کارایی دروس پیش دانشگاهی	۶۸	۱	۵	۲/۹۴	۰/۸۹
۲۰	میزان کارایی دروس گزارش نویسی	۶۱	۱	۵	۳/۰۵	۱/۴
۲۱	میزان کارایی دروس زبان تخصصی	۶۷	۱	۵	۳/۱۳	۱/۲۸
۲۲	میزان کارایی دروس نرم افزارهای کتابخانه	۶۷	۱	۵	۲/۹۴	۱/۴۵

ب) پرسشنامه بازپاسخ ۵ سؤالی برای پرسشنامه استادان، دانشجویان نیمسال آخر و دانش‌آموختگان دوره کاردانی رشته کتابداری. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها به دلیل شیوه‌ی نمونه‌گیری (سرشماری) تنها از شاخص‌های آمار توصیفی (فراوانی، درصد، میانگین، انحراف معیار، کمینه و بیشینه) استفاده شده است.

همان‌طور که در جدول (۴) مشاهده می‌شود؛ میانگین

پرسشنامه‌ها چهارگانه بر اساس مقیاس پنج درجه‌ای لیکرت تنظیم شد. بدین صورت مقیاس بر روی یک از یک سوی آن، گزینه خیلی زیاد و زیاد و در سوی دیگر آن گزینه‌های کم و خیلی کم قرار گرفت، در وسط این پیوستار نیز گزینه متوسط قرار داشت. برای محاسبه هر سؤال به گزینه‌ای که مطلوب‌ترین وضع را نمایش می‌داد امتیاز ۵ و گزینه‌ای که نامناسب‌ترین وضعیت را ترسیم می‌کرد امتیاز ۱ اختصاص داده شد.

جدول ۶ دیدگاه کارفرمایان درباره کارآمدی دانش‌آموختگان دوره‌ی کاردانی رشته کتابداری

ردیف	پرسش	فراوانی	کمینه	بیشینه	میانگین	انحراف معیار
۱	سطح علمی دانش‌آموختگان	۲۲	۳	۵	۳/۸۱	۰/۵۸
۲	نگرش به کار در دانش‌آموختگان	۲۲	۳	۵	۳/۹۵	۰/۴۸
۳	میزان نظم و وجدان کاری دانش‌آموختگان	۲۲	۳	۵	۳/۹۵	۰/۴۸
۴	میزان تطابق دانش، مهارت و نگرش دانش‌آموختگان به نیازهای شغلی	۲۲	۳	۴	۳/۷۲	۰/۴۵
۵	توانمندی امور رایانه کتابخانه	۲۲	۳	۵	۳/۲۷	۰/۹۸
۶	توانایی سازماندهی و انجام امور فنی کتابخانه	۲۲	۳	۵	۳/۸۶	۰/۵۶
۷	توانایی سفارش کتب و اشتراک نشریات	۲۰	۳	۴	۳/۶	۰/۵
۸	توانایی پاسخگویی به سوالات مراجعین	۲۰	۳	۵	۴/۱۵	۰/۷۴
۹	آگاهی و مهارت در انجام امور تحویل مدرک و امانت بین کتابخانه‌ها	۱۶	۳	۵	۳/۴۳	۰/۷۲

پاسخ استادان به مواد درسی کتابخانه و کتابداری (۴/۴)، مجموعه سازی ۱ (۴)، مجموعه سازی ۲ (۴)، فهرست نویسی (۴)، کاردانی کتابداری در حد زیاد؛ مواد درسی جمعیت و تنظیم خانواده (۱)، وصایا (۲)، تربیت بدنی (۲)، مبانی اطلاع رسانی (۱/۶)، ریاضیات پایه و مقدمات آمار (۱/۴)، تاریخ ادبیات ایران (۲)، تاریخ ادبیات جهان (۲)، گزارش نویسی (۱/۶)، شیوه یادگیری و مطالعه (۱/۸)، مبانی جامعه شناسی (۲)، مبانی روانشناسی (۱/۶)، آیین زندگی (۱/۴)، اندیشه اسلامی (۲)، فارسی پیش دانشگاهی (۲)، روانشناسی پیش دانشگاهی (۱/۶) و فارسی پیش دانشگاهی (۲/۴) در حد کم و بقیه مواد درسی را در حد متوسط ارزیابی کرده‌اند. همچنین آنها دروس اصلی (۳/۱) و دروس عمومی (۲/۳) را در حد متوسط و دروس تخصصی (۱/۸)؛

گویه‌های پرسشنامه‌ها به گونه‌ای تدوین شده‌اند که حیطه مورد سنجش را اندازه بگیرد. بدین منظور از روایی محتوا بهره گرفته شد. یعنی پرسشنامه‌های مورد نظر در اختیار متخصصان و استادان رشته کتابداری قرار گرفت و همگی آنان در مورد روایی پرسشنامه‌ها، توافق داشتند. برای برآورد پایایی (قابلیت اعتماد) پرسشنامه‌ها نیز روش ضریب آلفای کرونباخ مورد استفاده قرار گرفت. ضرایب به دست آمده برای پرسشنامه استادان (۹۱/۳)، دانشجویان نیمسال آخر (۹۵/۹)، دانش‌آموختگان (۹۵/۳) و کارفرمایان (۷۴/۳) محاسبه شد که نشان دهنده پایایی بالای ابزار اندازه‌گیری است.

پژوهش در برنامه‌ریزی درسی / ۸۴

جدول ۷- خلاصه پاسخ‌های استادان کتابداری، دانشجویان نیمسال آخر و دانش‌آموختگان به سؤالات باز پاسخ پرسشنامه

پاسخ‌ها	پرسش‌های بازپاسخ
آشنایی با اینترنت و پایگاه‌های اطلاعاتی	
آشنایی با نرم افزارهای کتابخانه‌ای کارآموزی ۱ و ۲ مجلات الکترونیکی	۱- به نظر شما چه مواد درسی باید به سرفصل‌های کنونی اضافه گردد؟
ماشین نویسی لاتین و فارسی	
شیوه‌های یادگیری و مطالعه آشنایی با چاپ و نشر رده بندی دیویی و ادغام با رده بندی کنگره	۲- به نظر شما چه مواد درسی باید از سرفصل‌های کنونی حذف گردد؟
مبانی روانشناسی اجتماعی به جای عمومی	
مجموعه سازی ۱ و ۲ ادغام شوند مجموعه سازی ۲ (مجموعه سازی منابع الکترونیکی)	۳- به نظر شما بر چه مواد درسی باید بیشتر تأکید گردد؟
مواد و تجهیزات دیداری و شنیداری دروس عمومی و پیش دانشگاهی دروس عمومی و پیش دانشگاهی	۴- به نظر شما بر چه مواد درسی باید کمتر تأکید شود؟
برنامه‌ها باید به سمت تکنولوژی اطلاعاتی و منابع اینترنتی و الکترونیکی هدایت شود. گروه کتابداری مجهز به کارگاه کتابداری و نرم افزارهای گوناگون ...	۵- پیشنهادهای دیگر

کارایی دروس فهرست نویسی و میزان کارایی دروس مرجع شناسی در حد زیاد و به بقیه پرسش‌ها متوسط بوده است. همان گونه که در جدول (۶) مشاهده می‌شود؛ میانگین پاسخ کارفرمایان دانش‌آموختگان به مطلوبیت و کارآمدی مواد درسی فعلی دوره کاردانی رشته کتابداری به پرسش‌ها بیش از متوسط بوده است.

بحث و نتیجه‌گیری

پاسخ‌های استادان دوره کاردانی رشته کتابداری به سؤال اصلی ۱ (جدول ۴) در حد متوسط بوده است. همچنین آنها دروس اصلی، تخصصی، پایه و پیش‌نیاز را در حد متوسط ولی دروس عمومی را در حد کم ارزیابی کرده‌اند. این نتیجه با نتایج پژوهش‌های انجام شده حسینی خواه (۱۳۸۳) هم‌خوانی دارد. یعنی برنامه‌های درسی

دروس پایه (۲/۴)؛ دروس پیش‌نیاز (۲/۱) را در حد کم ارزیابی کردند.

همان گونه که در جدول (۳) مشاهده می‌شود؛ میانگین پاسخ دانشجویان نیمسال آخر به مواد درسی فعلی کاردانی کتابداری به جز مواد درسی جمعیت و تنظیم خانواده (۱/۶)، وصایا (۱/۴) و تربیت بدنی (۱/۴) در حد متوسط بوده است. همچنین آنها دروس اصلی (۳/۲)؛ دروس تخصصی (۳/۴)؛ دروس پایه (۲/۹)؛ دروس پیش‌نیاز (۳) را در حد متوسط و دروس عمومی (۲/۳) را در حد کم ارزیابی کرده‌اند.

همان‌طور که در جدول (۵) مشاهده می‌شود؛ میانگین پاسخ دانش‌آموختگان به مطلوبیت و کارآمدی مواد درسی فعلی کاردانی کتابداری به پرسش‌های میزان رضایت از مهارت کسب شده در دوره تحصیلی، تناسب میان دروس عملی و نظری، میزان کارایی دروس مجموعه سازی، میزان

موجود نمی‌تواند پاسخ‌گوی نیازهای دانشجویان این رشته کتابخانه و کتابداری، مجموعه سازی ۱، مجموعه سازی ۲، فهرست نویسی، که در حد زیاد ارزیابی شده در مواد درسی؛ باشد.

جدول ۸ - مقایسه مواد درسی فعلی کاردانی رشته کتابداری با مواد درسی پیشنهادی بر اساس یافته‌های پژوهش

ردیف	ماده درسی فعلی	ماده درسی پیشنهادی	توضیحات
۱	زبان انگلیسی پیش دانشگاهی	زبان انگلیسی پیش دانشگاهی	بدون تغییر
۲	روانشناسی پیش دانشگاهی	روانشناسی پیش دانشگاهی	بدون تغییر
۳	فارسی پیش دانشگاهی	فارسی پیش دانشگاهی	بدون تغییر
۴	مبانی اطلاع‌رسانی	مبانی کتابداری و اطلاع‌رسانی	ادغام و تقلیل واحد
۵	کتابخانه و کتابداری	-	حذف و ادغام با درس مبانی اطلاع‌رسانی
۶	اندیشه اسلامی	اندیشه اسلامی	بدون تغییر
۷	آشنایی با کامپیوتر و کاربرد آن	آشنایی با کامپیوتر و کاربرد آن	بدون تغییر
۸	مبانی روانشناسی عمومی	مبانی روانشناسی اجتماعی	تغییر در عنوان و سرفصل
۹	زبان عمومی انگلیسی	زبان عمومی انگلیسی	بدون تغییر
۱۰	مجموعه سازی ۱	مجموعه سازی ۱ (سفارش چاپی و الکترونیکی)	تغییر در سرفصل و تقلیل واحد از ۳ به ۲ واحد
۱۱	ماشین نویسی رایانه‌ای فارسی و لاتین	ماشین نویسی رایانه‌ای فارسی و لاتین	بدون تغییر
۱۲	ریاضیات پایه و مقدمات آمار	مقدمات آمار و روش تحقیق	تغییر در عنوان و سرفصل
۱۳	مبانی جامعه‌شناسی	مبانی جامعه‌شناسی	بدون تغییر
جدول ۹ - نسبت نوع مواد درسی فعلی کاردانی رشته کتابداری با مواد درسی پیشنهادی بر اساس یافته‌های تحقیق			
۴	رادیف ادبیات فنون ماده درسی فعلی	تعداد ادبیات فنون ماده درسی پیشنهادی	تعداد بدون تغییر
۱۵	زبان تخصصی پیش دانشگاهی	زبان تخصصی پیش دانشگاهی	بدون تغییر
۲	عمومی	مجموعه سازی (مجموعه‌های هم‌آوری: چاپی و الکترونیکی)	تغییر در عنوان و سرفصل و تقلیل واحد از ۳
۱۶	مجموعه سازی (۲)	پایه	تغییر در عنوان و سرفصل و تقلیل واحد از ۳ به ۲ واحد
۳	پایه	پایه	بدون تغییر
۴	مواد و خدمات کتابخانه برای کودکان و نوجوانان	مواد و خدمات کتابخانه برای کودکان	بدون تغییر
۵	تخصصی	تخصصی	بدون تغییر
۱۸	مرجع‌شناسی عمومی و عربی	مرجع‌شناسی عمومی و عربی	بدون تغییر

پاسخ‌های دانشجویان نیمسال آخر دوره کاردانی رشته کتابداری به سؤال اصلی ۲ (جدول ۳) به جز مواد درسی کارآموزی (۱) و (۲) کتابداری به سؤال اصلی ۲ (جدول ۳) به جز مواد درسی

۲۰	-	آشنایی با اینترنت و پایگاه‌های اطلاعاتی	اصافه شده
۲۱	-	زبان تخصصی (۲)	اصافه شده

پیشنهادها

موارد زیر را می‌توان برای اصلاح، بهبود و تجدید نظر در برنامه‌های درسی دوره‌های کاردانی رشته کتابداری همسو با نیازها و شرایط موجود و تحقق رسالت‌های آموزش عالی مطرح کرد:

۱- درسی با عنوان «آشنایی با اینترنت و پایگاه‌های اطلاعاتی» به ارزش ۳ واحد (یک واحد نظری و دو واحد عملی) به دروس اصلی اضافه گردد.

۲- درسی با عنوان «آشنایی با نرم افزارهای کتابخانه‌ای» به ارزش ۳ واحد (یک واحد نظری و دو واحد عملی) به دروس تخصصی اضافه گردد.

۳- بنا به ضرورت، تمرین‌های آموخته‌های نظری درس «کارآموزی ۱» در پایان ترم ۳ به ارزش ۲ واحد عملی به دروس تخصصی اضافه گردد.

۴- بنا به ضرورت تمرین‌های آموخته‌های نظری درس «کارورزی ۲» در پایان ترم ۴ به ارزش ۲ واحد عملی به دروس تخصصی اضافه گردد.

۵- درس «نشریات ادواری چاپی و الکترونیکی» بنا به اهمیت این منابع در کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی به ارزش ۲ واحد نظری به دروس تخصصی اضافه گردد.

۶- نظر به اهمیت ارتباط بین فردی در کتابخانه‌ها، درس «مبانی روانشناسی عمومی» به «مبانی روانشناسی اجتماعی» تغییر یابد.

۷- نظر به اهمیت روز افزون منابع الکترونیکی، درسی با عنوان «مجموعه سازی ۲» به ارزش ۳ واحد (دو واحد نظری و یک واحد عملی) در دروس تخصصی با محوریت منابع الکترونیکی گنجانده شود.

۸- بر مواد درسی فهرست نویسی ماشینی و مجموعه سازی (منابع موجود در اینترنت) تأکید شود.

۹- درس آشنایی با چاپ و نشر حذف ولی به صورت موضوعی تلفیقی در درس مجموعه سازی به آن پرداخته شود.

۱۰- درس کتابخانه و کتابداری در درس مبانی اطلاع‌رسانی ادغام گردد.

ادبیات جهان، گزارش نویسی، شیوه یادگیری و مطالعه، مبانی جامعه‌شناسی، مبانی روانشناسی، آیین زندگی، اندیشه اسلامی، فارسی پیش دانشگاهی، روانشناسی پیش دانشگاهی و فارسی پیش دانشگاهی را در حد کم و بقیه مواد درسی را در حد متوسط ارزیابی کرده‌اند. همچنین آنان در پاسخ به سؤالات دروس اصلی، عمومی را در حد متوسط و دروس تخصصی، پایه، پیش نیاز را در حد کم ارزیابی کرده‌اند. این نتیجه با نتایج پژوهش‌های انجام شده حسینی خواه (۱۳۸۳)، وقفی محبی (۱۳۷۶)، جعفرنژاد (۱۳۷۸) و کلهری (۱۳۸۰) هم‌خوانی دارد. یعنی، به اعتقاد پاسخگویان برنامه‌های درسی موجود نیاز به بازنگری جدی دارند.

پاسخ‌های دانش‌آموختگان دوره کاردانی رشته کتابداری به سؤال اصلی ۳ (جدول ۵)؛ مطلوبیت و کارآمدی مواد درسی فعلی کاردانی کتابداری به پرسش‌های میزان رضایت از مهارت کسب شده در دوره تحصیلی، تناسب میان دروس عملی و نظری، میزان کارایی دروس مجموعه سازی، میزان کارایی دروس فهرست نویسی و میزان کارایی دروس مرجع‌شناسی در حد زیاد و به بقیه پرسش‌ها متوسط بوده است. همچنین آنها در پاسخ به سؤالات میزان رضایت از دانش کسب شده در دوره تحصیلی؛ میزان رضایت از نگرش کسب شده در دوره تحصیلی در حد متوسط ولی میزان رضایت از مهارت کسب شده در دوره تحصیلی در حد زیاد ارزیابی کرده‌اند.

پاسخ‌های کارفرمایان دانش‌آموختگان دوره کاردانی رشته کتابداری به سؤال اصلی ۴ (جدول ۶)؛ سطح علمی دانش‌آموختگان، نگرش به کار در دانش‌آموختگان، میزان نظم و وجدان کاری دانش‌آموختگان، میزان تطابق دانش، مهارت و نگرش دانش‌آموختگان به نیازهای شغلی، توانمندی امور رایانه کتابخانه، توانایی سازماندهی و انجام امور فنی کتابخانه، توانایی سفارش کتب و اشتراک نشریات در حد زیاد ولی توانایی پاسخ‌گویی به سؤالات مراجعین و آگاهی و مهارت در انجام امور تحویل مدرک و امانت بین کتابخانه‌ها در حد متوسط ارزیابی کرده‌اند. همچنین آنها در پاسخ به سؤالات سطح علمی دانش‌آموختگان، نگرش به کار در دانش‌آموختگان و مهارت دانش‌آموختگان در حد زیاد ارزیابی کرده‌اند. یعنی، کارفرمایان دانش‌آموختگان کاردانی کتابداری از آگاهی و توانمندی آنها رضایت نسبی دارند.

۱۱- درس «ریاضیات پایه و مقدمات آمار» از سرفصل دروس حذف و درس دیگری با عنوان «مقدمات آمار و روش تحقیق» به ارزش ۳ واحد نظری به دروس پایه اضافه گردد.

حذف و به صورت یک درس تلفیقی در همه دروس (هدف مشترک) بدان پرداخته شود.

۱۳- درس رده بندی دیویی جای خود را به درس دیگری با عنوان «آشنایی با رده بندی دیویی و کنگره» به

جدول ۱۰- برنامه درسی پیشنهادی دوره کاردانی رشته کتابداری بر اساس یافته‌های تحقیق

ردیف	نام ماده درس	واحد			نوع درس	پیش نیاز
		جمع	نظری	عملی		
۱	زبان انگلیسی پیش دانشگاهی	۲	۲	-	پیش نیاز	-
۲	روانشناسی پیش دانشگاهی	۲	۲	-	پیش نیاز	-
۳	فارسی پیش دانشگاهی	۲	۲	-	پیش نیاز	-
۴	مبانی کتابداری و اطلاع‌رسانی	۳	۳	-	اصلی	-
۵	اخلاق کتابداری و اطلاع‌رسانی	۲	۲	-	تخصصی	-
۶	اندیشه اسلامی	۲	۲	-	عمومی	-
۷	آشنایی با کامپیوتر و کاربرد آن	۲	۱	۱	پایه	-
۸	مبانی روانشناسی اجتماعی	۲	۲	-	پایه	-
۹	زبان عمومی انگلیسی	۳	۳	-	عمومی	زبان پیش دانشگاهی
۱۰	مجموعه سازی ۱ (سفارش: چاپی و الکترونیکی)	۲	۱	۱	تخصصی	کتابخانه و کتابداری
۱۱	ماشین نویسی رایانه‌ای فارسی و لاتین	۲	-	۲	اصلی	-
۱۲	مقدمات آمار و روش تحقیق	۳	۳	-	پایه	-
۱۳	مبانی جامعه شناسی	۲	۲	-	پایه	-
۱۴	ادبیات فارسی	۳	۳	-	عمومی	فارسی پیش دانشگاهی
۱۵	زبان تخصصی (۱)	۲	۲	-	اصلی	زبان عمومی انگلیسی
۱۶	مجموعه سازی (۲) (فراهم آوری: چاپی و الکترونیکی)	۲	۱	۱	تخصصی	مجموعه سازی ۱
۱۷	مواد و خدمات کتابخانه برای کودکان و نوجوانان	۲	۲	-	تخصصی	کتابخانه و کتابداری
۱۸	مواد و خدمات کتابخانه برای بزرگسالان نوسوا	۲	۲	-	تخصصی	کتابخانه و کتابداری
۱۹	دروس مفهومی عمومی تجهیزات دیداری و شنیداری (سمعی و بصری) به صورت یک درس جداگانه از سرفصل کارآموزی (۱)	۲	۲	-	تخصصی	۱۴- جهت‌دهی سرفصل دروس باید به طرف تکنولوژی اطلاعات و منابع اینترنتی و الکترونیکی باشد. همچنین، آشنایی با کامپیوتر
۲۱	آشنای با اینترنت و پایگاه‌های اطلاعاتی	۲	۱	۱	اصلی	آشنایی با کامپیوتر
۲۲	زبان تخصصی (۲)	۲	۲	-	اصلی	زبان تخصصی (۱)

پژوهش در برنامه‌ریزی درسی / ۸۸

پایان‌نامه کارشناسی ارشد، راهنمایی حسن لاریجانی، دانشگاه آزاد اسلامی تهران شمال.

کوچک، آتوسا و مینا سمیری زاده (۱۳۸۳)، میزان به کارگیری فناوری نوین اطلاعاتی در برنامه درسی دانشجویان مقاطع کارشناسی و کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع رسانی شهر اهواز، مجله کتابداری، سال هشتم، شماره ۴۱، ۲۱۰ - ۱۸۵.

فتاحی، رحمت الله (۱۳۸۳) برنامه جدید کارشناسی ارشد علوم کتابداری و اطلاع رسانی، فصلنامه کتابداری و اطلاع رسانی، شماره ۲: ۲۶ - ۹.

مختاری، حیدر (۱۳۸۴)، برنامه درسی مقطع کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع رسانی پزشکی، فصلنامه کتاب: ۳۲ - ۲۵.

مهرداد، جعفر (۱۳۸۸)، ضرورت استفاده از برنامه درسی بین رشته‌ای در رشته کتابداری و اطلاع رسانی، فصلنامه کتابداری و اطلاع رسانی، دوره ۱۲، شماره ۱: ۴۱ - ۲.

میرزا بیگی، محمد علی، خرازی، سید کمال و امین موسوی (۱۳۸۸)، طراحی الگوی تدوین محتوای الکترونیکی براساس رویکرد شناختی برای دروس نظری با تاکید برحوزه علوم انسانی در آموزش عالی، فصلنامه مطالعات برنامه درسی، شماره ۸: ۹۹ - ۷۱.

Begum, R. & Bahri, C. N. (2000), The 2020 Academic Librarian Meeting the Challenges of Change. Available At: <http://www.iiu.edu.my/ffles/session4/pres4/2.htm>

Lai, L.L.(2005), Educating Knowledge Professionals in Library and Information science schools, Journal of Educating Media and Library science, Vol. 42, No.3: 347-362.

گروه کتابداری باید به کارگاه کتابداری و ایجاد فرصت مناسب در استفاده از اینترنت و نرم‌افزارها به صورت عملی مجهز باشد.

۱۵- برنامه درسی کاردانی کتابداری باید بیش از پیش نسبت به یادگیری زبان بین المللی (مکالمه و نگارش و ...) به صورت درس جداگانه و یا یک درس تلفیقی در همه دروس (هدف مشترک) توجه نشان دهد.

و در نهایت، هر پنج سال یکبار برنامه درسی رشته مورد نقد و تجدید نظر قرار گیرد.

منابع

پریخ، مهری و شعله ارسطوزاده (۱۳۸۸)، پژوهشی پیرامون تدوین برنامه راهبردی برای گروه آموزشی کتابداری و اطلاع رسانی دانشگاه فردوسی مشهد (شناسایی مسائل، عوامل مطرح و مدل پیشنهادی): فصلنامه مطالعات تربیتی و روانشناسی، دوره دهم، شماره دوم: ۲۲۶ - ۲۰۱.

جوکار، عبدالرسول و افشین محمدی پور (۱۳۸۰)، نیاز به تحول در برنامه درسی کارشناسی کتابداری و اطلاع‌رسانی، فصلنامه کتابخانه مرکز اسناد آستان قدس رضوی، جلد ۴، شماره ۲: ۲۵ - ۹.

سراجی، فرهاد؛ محمد عطاران؛ عزت ... نادری و مجید علی عسگری (۱۳۸۶)، طراحی برنامه درسی دانشگاه مجازی، فصلنامه مطالعات برنامه درسی، شماره ۶: ۱۱۸ - ۷۹.

عارفی، محبوبه؛ محمد قهرمانی و مرتضی رضایی زاده (۱۳۸۷)، ضرورت و راه‌کارهای بهبود برنامه درسی دروس عمومی دوره کارشناسی از دیدگاه دانشجویان و اعضای هیأت علمی دانشگاه شهید بهشتی، فصلنامه مطالعات برنامه درسی، شماره ۱۲۹: ۹۴ - ۸.

علی محمدی، داریوش (۱۳۸۶)، جایگاه اقتصاد اطلاعات در برنامه کتابداری و اطلاع رسانی، فصلنامه اطلاع رسانی، سال ۴، شماره ۳ و ۴: ۱۷۲ - ۱۶۱.

کلهری، ناصر (۱۳۸۰)، تطبیق سرفصل‌های کتب تألیف و ترجمه شده علوم کتابداری و اطلاع رسانی مقطع کارشناسی مصوب وزارت علوم و تحقیقات و فناوری،